

MOTIONER OCH FÖRSLAG

ÅRSMÖTESHANDLINGAR

DIGITALT ÅRSMÖTE 2020

MOTIONER OCH FÖRSLAG TILL ÅRSMÖTET 2020

1. MOTION: Om försvara asylrätten	2
2. MOTION: Om arbetsgrupp för asylsökande ungdomar	4
3. MOTION: Om misstänkta krigsbrott i Afghanistan, Irak och Libyen	8
4. MOTION: Om strategi för samiska frågor med utgångspunkt i urfolksrätten	14
5. MOTION: Om kontaktuppgifter till fångfall	19
6. MOTION: Om adresslistor	22
7. MOTION: Om reviderade riktlinjer för valberedningen	24
1. FÖRSLAG: Om stadgeändringar för att skydda medlemsdemokratin	28
2. FÖRSLAG: Om medlemsavgiften	31

MÅNDAG 28 SEPTEMBER, 18.00-19:30

Beredningsgrupp styrning

- Motion 7: Om reviderade riktlinjer för valberedningen
- Förslag 1: Om stadgeändring för att skydda årsmötet mot kupprisk
- Förslag 2: Om sektionens medlemsavgift

TISDAG 29 SEPTEMBER, 18.00-19:30

Beredningsgrupp engagemang och metod

- Motion 4: Om strategi för samiska frågor med utgångspunkt i urfolksrätten
- Motion 5: om kontaktuppgifter till fångfall
- Motion 6: Om adresslistor

ONSDAG 30 SEPTEMBER, 18.00-20:00

Beredningsgrupp MR-frågor

- Motion 1: Om att försvara asylrätten
- Motion 2: Om arbetsgrupp för asylsökande ungdomar
- Motion 3: Om misstänkta krigsbrott i Afghanistan, Irak och Libyen

1. MOTION: Om försvara asylrätten

Asylrätten är hotad. Kunskap om vad asylrätten innebär är låg och måste öka. Det talas mycket om volymer men förvånansvärt litet om en grundläggande omständighet: Det går inte att göra större förändringar vad gäller asyl utan att bryta mot de internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till. Att söka asyl är en mänsklig rättighet. Från politiker och journalister kommer oroväckande signaler.

Ola Larsmo beskriver i en artikel (DN 13/9-19) hur opinionsbildare talar med två röster. Som exempel tar han en känd ledarskribent som idag har 90 000 följare på Twitter. I en tryckt artikel skriver han att "asylrätten bör tillämpas annorlunda", men på Twitter skriver han den 6/9-19: "Asylrätten bör upphävas. Den har spelat ut sin roll". Även högerpopulister framställer asylrätten som ett hot.

Organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter har ett ansvar att sprida information om asylrätten och på så sätt påverka den allmänna opinionen och bli en motkraft till den främlingsrädsla och det främlingshat, som sprider sig som ett gift i samhällskroppen.

Årsmötet föreslås besluta

att Amnesty under det kommande året utvecklar strategier för att stärka respekten för asylrätten i Sverige, till exempel genom en annonskampanj i dagspressen.

/Amnesty Grupp 129 Sandviken, Sigbrit Nordvall.

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys arbete till dags dato

En av Amnestys grundfrågor inom området flykting- och migration är att värna asylrätten. Att söka asyl är en mänsklig rättighet liksom att erhålla en individualiserad och rättssäker bedömning i de fall man befinner sig i ett land som har en asylprocess, vilket samtliga länder i EU har.

I Amnesty Sveriges verksamhetsplan lyfts bland annat frågan om säkra och legala vägar för att ta sig till ett land och ansöka om asyl, samt att erhålla en rättssäker asylprocess och ett värdigt mottagande.

En stor del av besluten som berör flyktingars rättigheter och däribland säkra vägar att ta sig till skydd och rätten att söka asyl, fattas på EU-nivå och är bindande för

alla medlemsstater. Därför är Amnestys påverkan för en rättssäker asylprocess inom EU central.

Amnesty Sverige arbetar regelbundet med frågan i vårt lobby- och påverkansarbete, det vill säga i kontakter med regering och riksdag. Ofta kopplas diskussionen till FN:s konvention om flyktingars rättsliga ställning (Flyktingkonventionen).

Vi lyfter också rätten att söka asyl under seminarier, utbildningar och i seminarium i Almedalen, till exempel *“Europa stängt för dagen. Välkommen åter?”* och vid exempelvis MR-dagarna med presentationen *“Tio saker du bör veta om flyktingar”*.

Inför EU-parlamentsvalet 2014 drev vi kampanjen *“SOS Europa”*, om rätten att söka asyl.

Under hela Almedalsveckan 2017 kampanjade vi med fokus på rätten att söka asyl. I ett tält hölls utbildningar, seminarier och samtal under fem dagar, med fokus på *“att söka skydd är en mänsklig rättighet”*.

Amnesty arbetar också med att lyfta fram betydelsen av FN:s globala avtal om flyktingar (Global compact on refugees).

Amnestys planer framöver

Arbetet fortsätter med att lyfta rätten att söka asyl som en av våra grundläggande och prioriterade frågor, intimt förknippad med andra delar av vårt arbete. Det arbetet sker genom vår rådgivningsverksamhet, våra besök i Migrationsverkets förvar och i hög utsträckning i vårt lobby- och påverkansarbete.

Fram till augusti arbetar en parlamentarisk kommitté med frågan om Sveriges framtida migrationspolitik. Amnesty bidrar till det arbetet genom möten och kontakter med ledamöter i kommittén.

Vi samverkar med UNHCR och några frivilligorganisationer kring frågan om så kallade community sponsorship samt kring att lyfta och verka tillsammans med kommuner och civilsamhälle för att välkomna människor på flykt liksom för att öka förståelsen för flyktingskapet- och kring rätten att söka skydd.

Konsekvensanalys

Att värna asylrätten är redan en del av vårt grundläggande och prioriterade arbete inom Flykting- och Migration. Ett bifall till motionen skulle därför inte ändra inriktning på Amnestys arbete, men däremot stärka vårt fokus på just opinionsbildningen i Sverige på detta område.

Ett sätt att arbeta i enlighet med motionen kan vara att ta fram särskilt material som lyfter rätten att söka asyl och som kan underlätta vårt arbete på det här området. Visst material finns sedan tidigare kampanjer och möten och skulle kunna uppdateras eller göras om för att kunna användas bredare.

Styrelsen yrkande

Styrelsen delar motionärens oro för att respekten för asylrätten hotas, inte bara i Sverige utan även i EU. Vårt arbete för att försvara asylrätten bör därför även omfatta EU och Sveriges ansvar som en av medlemsstaterna i EU.

Styrelsen ställer sig bakom ambitionen att Amnesty fortsätter arbetet med att informera om flyktingskapet och dess konsekvenser för enskilda individer, liksom om rätten att söka asyl.

För att arbetet ska få största möjliga effekt så behöver olika arbetssätt och metoder vägas mot varandra. Det är inte säkert att en annonskampanj i dagspressen, som motionären tar upp som exempel, är det bästa sättet att driva frågan.

Styrelsen föreslår årsmötet

att bifalla motionen med följande omformulerade att-sats:

att svenska Amnesty under det kommande året ska fortsätta att arbeta för att lyfta rätten att söka asyl som en grundläggande mänsklig rättighet i EU och i Sverige, till exempel genom information till allmänheten.

2. MOTION: Om arbetsgrupp för asylsökande ungdomar

Det svenska samhällets behandling av ensamkommande asylsökande ungdomar är inte förenlig med de värderingar som omfattas av landets ledande humanitära organisationer. Deras medlemmar är så många att de i större utsträckning bör kunna påverka utvecklingen.

Årsmötet föreslås besluta

att ge styrelsen i uppdrag att ta initiativ till bildandet av en arbetsgrupp med ledamöter från Amnesty, FARR, Rädda Barnen, Röda korset, Svenska Kyrkan och andra intresserade organisationer med uppgift att granska och påverka handläggningen av ärenden gällande den här kategorin av flyktingar. Verksamheten bör i första hand inriktas på;

att få ett stopp på avvisningarna till Afghanistan;

att ge stöd till de ungdomar som redan sänts till Afghanistan;

att undersöka hur det går för dem som sökt sig vidare till Frankrike eller andra länder och att genom samarbete med humanitära frivilligorganisationer och myndigheter i dessa länder ge dem erforderligt stöd;

att ge stöd till de svenska familjer som frivilligt ställt upp som värdar för afghanska ungdomar;

att ta fram och publicera fakta om rådande förhållanden;

att påverka den allmänna opinionen och de politiska partierna för återinförande av en humanitär flyktingpolitik.

/Distrikt Halland (grupperna 33, 168, 169, 209)

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys arbete till dags dato

Afghanistan är det enskilda land som sekretariatet och dess flykting- och migrationsteam arbetar allra mest med. Det gäller rådgivning i enskilda asylärenden till asylsökande, deras offentliga biträden och ombud, gode män, lärare, familjehem och nätverk som *Vi står inte ut* samt ingivna yttranden till Migrationsverket och migrationsdomstolarna i enskilda asylärenden. Amnesty Sverige har under de senaste åren arrangerat seminarier om Afghanistan samt deltagit i seminarier, konferenser och möten som arrangerats av andra.

Amnesty Sverige har vidare kommenterat Migrationsverkets rättsliga ställningstaganden och i många olika sammanhang såsom i media och vid rundabordsamtal lyft vårt krav att Sverige ska upphöra med att tvångsutvisa personer till Afghanistan. Detta gör vi fortfarande.

Flykting- och migrationsteamet på sekretariatet träffar regelbundet (var sjätte vecka) kollegor inom ett stort antal organisationer i Sverige som arbetar med flykting- och migrationsfrågor, däribland Röda Korset, Asylrättscentrum (fd Rådgivningsbyrå för asylsökande och flyktingar), Rädda Barnen, FARR, RFSL, RFSL Newcomers och RFSL ungdom, Svenska Kyrkan, Caritas, Sociala Missionen, Stadsmissionen och Islamic Relief. Detta görs inom det gemensamma nätverket FOSIF.

Vid dessa möten utbyter organisationerna information och erfarenheter, tankar och strategier liksom relevanta rättsliga avgöranden. Många av organisationerna inom FOSIF arbetar med Afghanistan och asylsökande från landet på olika sätt och utifrån vars och ens mandat.

Samarbete sker med organisationerna i frågan om Afghanistan, där det bedöms som relevant och strategiskt. I andra sammanhang kan det faktum att organisationerna istället kompletterar varandra vara det mest strategiska.

Ett exempel på konkret samarbete var en debattartikel i Göteborgsposten som Röda Korset och Amnesty Sverige skrev tillsammans. Artikeln fick stor spridning.

Information och fakta om Afghanistan uppdateras regelbundet och sprids brett samt läggs upp på amnesty.se

Sekretariatet har regelbunden kontakt med Polisen angående verkställigheter till Afghanistan och diskuterar också stöd på plats vid återvändandet. Detta sker också med Migrationsverket.

Amnesty Sverige arbetar för en rättssäker flyktingpolitik, där humaniteten naturligtvis ska finnas med. Vi arbetar aktivt på olika sätt gentemot den parlamentariska migrationspolitiska kommitté som under ett år har diskuterat hur den framtida migrationspolitiken ska se ut i Sverige. Vi har tillsammans med flera av de organisationer som också ingår i FOSIF-nätverket skrivit till samtliga kommitéledamöter angående en rad av de frågor som diskuteras inom kommitténs uppdrag samt haft enskilda samtal med flera ledamöter. I juni höll vi ett samtal (Amnesty Talks) med fem av kommitéledamöterna från fem riksdagspartier. Samtalet arrangerade vi tillsammans med Asylrättscentrum, Rädda Barnen och Röda Korset. Vårt arbete med denna fråga kommer att fortsätta under hösten. För närvarande är det mycket svårt att veta vad som kommer att hända med kommitténs rekommendationer som enbart ett politiskt parti står bakom i sin helhet.

I de fall särskilda behov finns, såsom exempelvis vid behov av en utredning av tortyrskador eller ansökan om verkställighetshinder, kan Amnestyfonden bidra. Då samverkar vi kring detta.

Amnestys planer framöver

Amnestys arbete för asylsökandes rättigheter kommer att fortsätta som beskrivits ovan. Ensamkommande asylsökande barn och ungdomar är en grupp i behov av särskilt skydd och stöd. Det handlar om barn och ungdomar från många olika länder, även om den stora majoriteten av de 35 000 ensamkommande barnen som kom under 2015 var från Afghanistan.

Även arbetet med Afghanistan kommer att vara fortsatt prioriterat. Detta gäller också relevant samarbete med – och stöd till – andra organisationer.

Konsekvensanalys

Delar av det motionären efterfrågar görs redan idag, som framgår ovan.

Angående att ge stöd till personer som redan har återsänts till Afghanistan så har Amnesty Sverige inte den möjligheten, varken rent praktiskt eller utifrån vårt mandat. Däremot har vi regelbunden kontakt med Amnestys researchers som arbetar med Afghanistan, både när det gäller enskilda individer och inför exempelvis utredningsresor.

Möjligheten att undersöka hur det går för de personer som söker sig vidare till andra länder och att stötta dessa på olika sätt, har länge diskuterats av organisationer inom flyktingområdet. Det finns även ett flertal organisationer och initiativ som arbetar med denna fråga. Amnesty är i kontakt med flera av dem, vi ger rådgivning när frågor om exempelvis Dublinöverföringar uppkommer och får regelbundet information. Amnesty har däremot inte kapacitet att eftersöka eller stödja flyktingar som sökt sig vidare till andra länder.

Styrelsens yrkande

När det gäller det påverkansarbete som föreslås i några av motionens att-satser så arbetar Amnesty Sverige redan med just detta, både på egen hand och tillsammans med andra organisationer.

Däremot har vi inte kapacitet att efterforska situationen för de ensamkommande barn och ungdomar som sökt sig vidare till andra länder. Humanitärt stöd till dessa, eller till familjer i Sverige, ligger inte heller inom Amnestys mandat. Vi anser att vi gör störst nytta genom att fortsätta vårt arbete med att försvara de mänskliga rättigheterna för människor på flykt, på de sätt som beskrivs ovan.

Styrelsen föreslår årsmötet att avslå motionen.

3. MOTION: Om misstänkta krigsbrott i Afghanistan, Irak och Libyen

De senaste årtiondena har vi fått se en problematisk händelseutveckling i olika mellanstatliga relationer innebärande, utifrån ett internationellt rättsperspektiv, bland annat misstänkta allvarliga brott mot basala mänskliga och humanitära värden och grundläggande regelverk rörande internationella relationer - inklusive FN-stadgans uttryckliga förbud mot våldsanvändning annat än kortvarigt och i strikt självförsvar. Gemensamt för flera av konflikterna är att utvecklade demokratiska stater i väst – Europa och Nordamerika - varit inblandade i och stått för en stor del av våldet. Det är dags att granska några av dessa konflikter.

Afghanistan

Den 7 oktober 2001 inledde amerikanska styrkor ett angrepp mot det vid tillfället talibanstyrda Afghanistan. Angreppet kom som en följd av 11 september-attentatet, under förevändning av regimensvägran att utlämna den för attentatet misstänkte Usama bin Ladin till rättsliga åtgärder, att överlämna andra al-Qaidaledare, stänga träningsläger och frige tillfångatagna utlänningar - och skedde med hänvisning till FN-stadgans artikel 51 om rätt till självförsvar:

Artikel 51. Ingen bestämmelse i denna stadga inskränker den naturliga rätten till individuellt eller kollektivt självförsvar i händelse av ett väpnat angrepp mot någon medlem av Förenta Nationerna, intill dess att säkerhetsrådet vidtagit nödiga åtgärder för upprätthållande av internationell fred och säkerhet. Åtgärder vidtagna av medlemmar under utövande av denna rätt till självförsvar skola omedelbart inberättas till säkerhetsrådet och skola ej i något avseende inverka på säkerhetsrådets rätt och skyldighet enligt denna stadga att vid varje tillfälle handla på sätt, som rådet anser nödvändigt för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet.

Aktionen mot Afghanistan – kallad "Operation Enduring Freedom" (OEF) – innebar att USA, i spetsen för en koalition av NATO-länder, bombade och invaderade Afghanistan för att sedan fördriva talibanerna och inrätta en egen regering - med exil-afghanen Hamid Karzai som interimspresident. Den 20 december 2001 fattade FN:s säkerhetsråd beslutet att utrusta en styrka, International Security Assistance Force (ISAF) - där Sverige tillsammans med en rad andra länder ingick - för att "stabilisera" landet. Efter hand kom ISAF att allt mer samarbeta med den krigförande OEF, och underställas gemensamt kommando. Efter att kriget officiellt avslutats 2014 har Sverige fortsatt samarbetet och sedan 2015 bidrar Sverige till Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM). Det svenska styrkebidraget är enligt regeringens hemsida i nuläget cirka 30 personer.

Trots att flera val hållits i Afghanistan har varken demokrati eller fred hittills uppnåtts. Valen har generellt varit omgärdade av valfusk och såväl korrupktion som opiumhandel har kunnat fortsätta. Av utveckling och frigörelse för kvinnor, uttalade svenska mål för deltagande i insatserna, har inte mycket förverkligats och vad gäller krigshandlingar har läget snarast efter hand förvärrats. Enligt amerikanska militära källor, citerade i bland annat brittiska The Guardian, fällde amerikanska stridsplan förra året 7.423 bomber över Afghanistan, det största antalet sedan man började sina noteringar 2006. Enligt FN-data stod dessa bombningar för runt hälften av de 1.149 civila dödsfall som tillskrivits den USA-stödda regeringssidan under de tre första kvartalen 2019. Enligt United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), citerad på bland annat Amnestys hemsida, har – sedan UNAMA påbörjade sin registrering 2009 – mer än 100.000 afghaner dödats eller skadats. Nästan 34.000 afghanska civila har dödats under denna period, många av dem barn. Afghanistan förblir den dödligaste konflikten i världen för barn.

Förutom att det USA-ledda anfallet 2001 utgör ett klart brott mot FN-stadgan – inte minst då aktionen utifrån längd och omfattning inte på något sätt svarat mot kraven på en akt i självförsvar – innebär det stora antalet dödade civila under konflikten att misstankar om krigsbrott måste utredas. I första hand faller ansvaret för sannolika krigsbrott och brott mot mänskligheten på de tidigare USA-presidenterna George W. Bush och Barack Obama, och den nuvarande Donald Trump, och höga militära ledare under deras befäl - och i andra hand ledare och militärer från andra länder som deltagit i operationerna.

Irak

Den 20 mars 2003 invaderade USA, spetsen för en "koalition av villiga" nationer Irak med den officiella motiveringen att regimen i landet framställt massförstörelsevapen förbjudna enligt FN:s resolutioner rörande landet – påståenden som varken dittills eller senare kunnat beläggas. Iraks president Saddam Hussein, på flykt efter invasionen, kunde senare samma år infångas av koalitionen styrkor och blev, efter en summarisk rättegång som inte på något sätt uppfyllde internationell standard, avrättad den 30 december 2006. Anfallet mot Irak, som skedde i strid med FN-stadgan, var början till en period av ödeläggelse av landet och sekteristiskt våld på grundval av religion och etnicitet som i olika former fortfarande pågår. Snart sjutton år efter invasionen har någon form av stabilitet uppnåtts i Irak, och viktiga samhällsfunktioner börjat återupprättas. Den sekteristiska regeringen, baserad på väststödda shia-grupper, möter dock fortsatt motstånd och sedan en tid pågår delvis våldsamma och blodiga folkliga protester mot dåliga levnadsförhållanden.

Anfallet mot och ödeläggelsen av Irak är ett svårt brott mot folkrätten och den mest grundläggande principen i FN-stadgan om förbud mot användande av våld i de mellanstatliga relationerna. USA:s militär har aldrig räknat några civila offer för invasionen men enligt oberoende "Iraq Body Count" uppgår antalet dödade civila

fram till förra året till mellan 184.868 och 207.759. Antalet dödade irakier totalt, inklusive stridande, uppskattas enligt samma källa till runt 288.000.

Sveriges regering och riksdag har sedan 2017 godkänt svenskt deltagande i en väpnad styrka, "Operation Inherent Resolve", i Irak. Enligt regeringens proposition innebär det att man "ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 70 personer till förfogande på plats i Irak för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av den globala koalitionen mot Daesh (IS, min anmärkning). Om situationen så kräver ska det finnas möjlighet att utöver själva styrkebidraget tillföra en tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 150 personer. Det svenska styrkebidraget ska bidra till genomförandet av utbildningsinsatsen genom skydd och bevakning vid koalitionen samtliga baser samt genom utbildning och rådgivning till de irakiska försvarsstyrkorna i Irak, i syfte att bidra till deras förmåga att stå emot och besegra Daesh". Insatsen, som inte har stöd av FN och – sedan USA:s mord på den iranske generalen Qassem Soleimani 3 januari 2020 - inte heller av Iraks regering, svävar i skrivande stund i viss osäkerhet vad gäller fortsättningen. Klart är dock att den vilar på folkrättsligt tveksam grund och inte omedelbart kan sägas tjäna vare sig fred och stabilitet i Irak, eller ens svenska intressen.

Invasjonen av Irak hade från början stöd av ledande svenska politiker, inte minst tidigare statsministern och blivande utrikesministern Carl Bildt som, under den aktuella perioden knuten till den amerikanska lobbygruppen CLI – "Committee for the Liberation of Iraq", i en debattartikel i International Herald Tribune den 28 januari 2003 argumenterade för att en militär invasion av Irak var den enda vägen framåt.

"Att störta Saddam Hussein är enda vägen som fred kan uppnås. De närmaste veckorna bör bli början till slutet på årtionden av krig för folken i Irak och för regionen". Skrev Carl Bildt.

Ansvar för anfallet mot och ödeläggelsen av Irak åligger givetvis i första hand dåvarande USA- presidenten George W. Bush, Storbritanniens dåvarande premiärminister Tony Blair och den dåvarande spanske premiärministern José María Alfredo Aznar López. I vidare mening bör också andra inblandade internationella aktörer och lobbyister granskas.

Libyen

Libyen styrdes från 1969 och framåt av en auktoritär regim under ledning av den tidigare översten Muammar Gaddafi, som i en kupp tagit makten från kungadynastin under kung Idris I. Under Gaddafis regim utvecklades Libyen från en fattigt agrarkultur till ett av Afrikas rikaste och mest utvecklade länder. Den "arabiska våren" 2011 innebar för Libyens del omfattande protester bland det libyska folket mot Gaddafis regim. Under regeringens försök att slå ner protesterna

med våld intensifierades konflikten till ett fullskaligt krig. Den 17 mars 2011 röstade FN:s säkerhetsråd med siffrorna 10-0 och 5 nedlagda röster (Brasilien, Kina, Tyskland, Indien, Ryssland) igenom resolution 1973 med uppmaning till medlemsländerna att genom upprättandet av en flygförbudszon över Libyen förhindra ett hotande blodbad på civila – främst kring staden Benghazi i östra Libyen. Det har senare visat sig att något sådant hot inte alls var för handen, och FN-resolutionen kom att missbrukas av olika länder för att med bombningar av landet intervensera i konflikten till stöd för olika oppositionsgrupper och störta regimen. Gaddafi själv kom att, efter en tid på flykt, infångas den 20 oktober 2011 och omedelbart avrättas av en lynchmobb.

Den utländska bombinsatsen stöddes av den svenska regeringen under statsminister Fredrik Reinfeldt, och Socialdemokraternas ordförande Håkan Juholt (vilken senare beklagat sitt godkännande av insatsen). Svenska spaningsplan kom att bidra med omfattande och noggrann information till underlag för olika bombraidar - inklusive ett antal mot civila mål. Det finns en nyligen producerad radiodokumentär som mycket detaljerat går igenom den svenska insatsen i Libyenkriget.

Uppgifterna om antalet offer för den utländska bombkampanjen – kodnamn "Operation Unified Protector" - är högst osäkra och siffror från 2.500 upp till runt 25.000 dödade förekommer beroende på källor. Resultatet har blivit ett land än idag splittrat mellan olika beväpnade grupper och miliser – inte minst den "internationellt erkända" regeringen i huvudstaden Tripoli och en konkurrerande under krigsherren Khalifa Haftar i Benghazi, vilken senare också kontrollerar större delen av det libyska territoriet. För vanliga civila innebär den nuvarande situationen i hög grad en existens under laglöshet, ny fattigdom och raserad infrastruktur och samhällsservice.

De regeringar som deltagit i bombningen och ödeläggelsen av Libyen kan knappast undgå ansvar för den uppkomna situationen, och bör lagföras för sina brott mot internationell och humanitär rätt.

Årsmötet föreslås besluta

att Amnesty Sverige kräver att de ansvariga för anfallet mot (2001) och ödeläggelsen av Afghanistan ställs till svars inför den Internationella Brottmålsdomstolen i Haag (ICC) eller i tillämpliga fall annan lämplig domstol;

att Amnesty Sverige kräver att de ansvariga för anfallet mot (2003) och ödeläggelsen av Irak ställs till svars inför ICC;

att Amnesty Sverige kräver att de ansvariga för anfallet mot och ödeläggelsen av Libyen (2011) ställs till svars inför ICC;

att Amnesty Sverige kräver att svenska politikerna eventuella deltagande i folkrättsbrott relaterade till ovan beskrivna militära kampanjer utreds och de ansvariga i förekommande fall lagförs inför domstol;

att styrelsen ges i uppdrag att begära av Amnesty International att man ser över möjligheterna att verka för att misstänkta krigsbrott och brott mot mänskligheten i de nämnda konflikterna utreds, och de skyldiga till sådana brott lagförs.

/Gunnar Olofsson, Amnestymedlem i Borås

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys arbete till dags dato

Arbetet mot straffrihet och för upprättelse är av stor betydelse för Amnesty som människorättsorganisation. Att bevaka och försöka tillse att misstänkta krigsförbrytare utreds och lagförs är en naturlig del av Amnestys löpande arbete mot straffrihet.

Amnesty var drivande för att både få Romstadgan och den internationella brottmålsdomstolen på plats liksom för att så många stater som möjligt ratificerar Romstadgan.

Amnesty Sverige har också varit drivande i att få till stånd en svensk lagstiftning som står i överensstämmelse med Sveriges förpliktelser enligt Romstadgan.

Ett exempel på Amnesty Sveriges arbete mot straffrihet är arbetet för att tortyr ska föras in som ett kriminaliserat brott i svensk lagstiftning. Detta krävs för att Sverige ska leva upp till Romstadgan och det är ett prioriterat arbete för Amnesty.

I specifika fall kan Amnesty också påverka genom strategisk processföring eller intervenering i internationella fora (bland annat genom en så kallad amicus curiae). När vi väljer i vilka fall vi ska agera på detta sätt så väger vi in flera aspekter, som ifall Amnesty har något särskilt att tillföra, frågans betydelse rent strategiskt, tillgängliga resurser och av Amnestys internationella beslutande organ prioriterade frågor.

Ett annat exempel är Amnestys fortsatta arbete kring Guantanamo. Vi kräver att ansvariga för tortyr ställs till ansvar, att fängslade personer ges tillgång till rättvisa rättegångar eller försätts på fri fot, samt att Guantanamo stängs.

Amnestys planer framöver

Arbetet mot straffrihet är centralt inom Amnesty. Amnesty kommer även fortsättningsvis att rapportera om konflikter och de kränkningar av mänskliga rättigheter som människor utsätts för i samband med detta. I de fall det anses relevant, effektivt och strategiskt, och utifrån de resurser som finns, agerar Amnesty. Det gäller såväl på internationell nivå som för Amnesty Sverige.

Konsekvensanalys

Universell jurisdiktion är ett sätt att motverka straffrihet och att ansvariga för grova människorättskränkningar undkommer straff. För majoriteten av sådana brott har specialdomstolar tillskapats såsom för Kambodja, forna Jugoslavien och Rwanda. Dessutom finns den internationella brottmålsdomstolen. ICC finns till för situationer där stater inte själva kan eller vill pröva brott.

För att ICC ska kunna behandla ett brott krävs att det har begåtts på ett territorium eller av en medborgare som tillhör en stat som har ratificerat Romstadgan eller lämnat in en särskild förklaring om att staten godtagit domstolens jurisdiktion. USA har inte ratificerat Romstadgan.

Brottet måste ha begåtts efter den 1 juli 2002 då Romstadgan trädde i kraft för att domstolen ska kunna pröva frågan.

Huruvida en nationell domstol skulle ha jurisdiktion att pröva någon av de situationer som motionären refererar till, är en mycket komplex juridiskt fråga.

Att arbeta med frågan om straffrihet på de sätt som föreslås i motionen blir därför mycket svårt ur ett juridiskt perspektiv.

Styrelsens yrkande

Styrelsen delar motionärens uppfattning om de allvarliga brott som har begåtts i Irak, Afghanistan och Libyen. Vi ser däremot inte att det arbets sätt som föreslås i motionen är strategiskt rätt beslut, eftersom det har mycket små möjligheter att vara verkningsfullt.

Vi har inte heller den kapacitet som krävs för ett sådant arbete och det kommer därför att ta resurser från andra aspekter av arbetet kring straffrihet där vi har större möjlighet att nå framgång.

Mot bakgrund av detta anser inte styrelsen att det som motionären föreslår är rätt väg för Amnesty.

Styrelsen föreslår årsmötet att avslå motionen.

4. MOTION: Om strategi för samiska frågor med utgångspunkt i urfolksrätten

Den svenska staten har erkänt samerna som ett urfolk (år 1977), en nationell minoritet (2000) och ett folk (2011). Situationen är emellertid långt ifrån tillfredsställande utifrån ett folkrättsligt perspektiv och Sverige har ännu inte skapat ett fullgott skydd för sitt urfolk.

Den internationella kritiken mot Sverige beträffande dess samiska urfolk har upprepats åtskilliga gånger och i olika sammanhang. FN:s rasdiskrimineringskommitté har framfört, senast 2018, att ytterligare lagstiftning behövs för att skydda samiska folkets rättigheter i deras traditionella områden, liksom åtgärder för att bekämpa hatbrott mot och diskriminering av samer.

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter, Amnesty International, Human Rights Defenders med flera har länge framfört att Sverige måste ratificera FN:s konvention om ursprungsfolk och stamfolk, ILO 169. Detta för att folkrättsligt och tydligare erkänna samerna som urfolk och därmed stärka samiskt inflytande i olika beslutsprocesser som påverkar dem.

Motivering

Amnesty Sverige måste rikta blicken mot Sápmie och områden där konflikter uppstår och brott mot urfolksrätten och andra mänskliga rättigheter sker, eller riskerar att göra det.

Amnesty Sveriges påverkansarbete måste i detta sammanhang därför utvecklas och stärkas.

Sápmie har i decennier präglats av exploatering av samernas traditionella marker i form av gruvbrytning, vattenkraftsutbyggnad, uppförande av vindkraftsparker med mera, vilket även påverkar kultur, renskötsel och annan utkomst. Detsamma gäller även frågor och konfliktytor av immateriell karaktär: utbildning, språk, historia och annat som kan kopplas till samerna som både urfolk och minoritet.

Amnesty Sverige måste arbeta mer förebyggande gentemot svenska myndigheter vad gäller konflikter och brott mot mänskliga rättigheter riktade mot samer. Det kan exempelvis uppstå negativa reaktioner på beslut tagna av regering och myndigheter. Detta kan, tvärt emot dess intention, snarare bidra till att rasism mot samer ökar. Ett aktuellt exempel på detta är utfallet i Högsta Domstolen beträffande Girjasmålet. I samband med det förekom både omfattande och uttalat hat och hot mot samer, inte minst i sociala media.

Amnesty Sverige måste därmed vid uppkommen situation snabbt och verkansfullt agera med hjälp av en utarbetad strategi beträffande rutiner, samverkan och fastställda ställningstaganden.

Amnesty Sverige måste även kunna följa upp beslut och ställningstagande av svenska regeringen och andra myndigheter beträffande samiska frågor.

Exempel på detta är att regeringen den 9 augusti (internationella dagen för urfolk) 2019 proklamerade att de ställde sig bakom en sanningskommission beträffande statsmaktens behandling av samerna. Det handlar om en historia av kolonialism, rasbiologi, politisk diskriminering, tvångsmedel och assimilering.

Sanningskommissionen är en fråga som Amnesty Sverige sedan tidigare framhållit som viktigt, vilket motiverar att Amnesty som utomstående part följer med och iakttar denna process. Det är nämligen samerna själva som ska definiera ramarna och villkoren för sanningskommissionen, inte svenska staten eller någon annan.

Sekretariatet inom svenska sektionen av Amnesty International har en anställd som arbetar med diskrimineringsfrågor och som inom ramen för detta berör samiska frågor.

Vi vill samtidigt påpeka att det inte handlar om mer pengar och definitivt inte om nya tjänster, utan dels om det påverkansarbete som anställda på sekretariatet gör inom ramen för befintliga tjänster, dels om det påverkansarbete aktivister gör med stöd från sekretariatet.

Årsmötet föreslås besluta

att Amnesty Sverige utarbetar en strategi för samiska frågor med utgångspunkt i urfolksrätten;

att strategins syfte är att stärka Amnestys påverkansarbete tills dess det långsiktiga målet att Sverige blir ett land som alltid respekterar urfolksrätten uppfylls;

att Amnesty Sverige implementerar denna strategi i sin verksamhet;

att samiska företrädare och rättighetsbärare ska medverka i utformningen av en sådan strategi.

/Amnesty Sábmie (grupp 150), Västerbotten distrikt.

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys arbete till dags dato

Svenska Amnesty har under de senaste tre åren arbetat mer strategiskt med samiska rättigheter än tidigare, dels genom att frågorna ingår i verksamhetsplanen och dels för att en anställd tydligt har frågan på sitt bord, till skillnad från tidigare.

Enligt verksamhetsplanen (2017-2020) är målet att "Amnesty Sverige är en etablerad trovärdig aktör för samers mänskliga rättigheter för att på sikt bidra till förverkligandet av samers rättigheter" (2.7). De förväntade effekterna är att:

- Samiska aktivister känner förtroende för Amnesty Sverige
- Samarbete inleds mellan Amnesty Sverige och företrädare för det samiska civilsamhället inom vissa avgränsade områden
- Kopplingar och likheter mellan kränkningar av urfolksrättigheter i andra delar av världen och i Sverige synliggörs och uppmärksammas i media och i politiska fora

Samtidigt som målet och de förväntade effekterna är ganska blygsamma och i huvudsak handlar om att bygga kompetens, kontakter och trovärdighet, har det faktiska arbetet gått längre än så. Det har framförallt rört sig om insatser för politiskt påverkansarbete. Några exempel:

- En aktivistgrupp särskilt inriktad på samiska rättigheter har bildats, Amnesty Sábmie (Grupp 150 i Västerbottens distrikt) (2018)
- Aktivister har deltagit i repatrieringen av samiska kvarlevor i Lycksele (augusti 2019)
- Medlemmar har både utbildat sig själva i samiska frågor och drivit opinionsbildning
- Flera debattartiklar har införts i lokala media (löpande)

Bland insatser som genomförts av sekretariatet kan nämnas:

- Deltagande i internationell kampanj för att högtidlighålla 20-årsjubileet av FN:s urfolksdeklaration, där vi bland annat gjorde en film med Maxida Märak för att uppmärksamma kränkningar av samers urfolksrättigheter (september 2017)

- Uttalande i samband med att en samisk kåta brändes upp i Stenträsk, Västerbotten, samt uppföljningsmöte med Länsstyrelsen i Umeå (våren 2018)
- Remissvar på lagförslag om en ny samisk konsultationsordning (både på departementsskrivelsen och senare på lagrådsremissen) (november 2017 och september 2019)
- Ställt frågor och rekommendationer till den nya regeringen (februari 2019)
- Deltagit i genomförandet av Världsvattendagen med urfolkstema, arrangerat av Swedish Water House (mars 2019)
- Följt rättegången Girjas sameby mot staten och reagerat på rasistiskt språkbruk under rättegången (december 2019)
- Uttalande på samiska nationaldagen (6 februari) 2017, 2018, 2019 och 2020
- Hållit föreläsningar och workshops om samers rättigheter och urfolksrätten (löpande)
- Uttalat vårt stöd för en samisk sanningskommission (löpande)
- Knutit kontakter med samiska aktivister, akademiker och sametingspolitiker (löpande)

Generellt sett har det visat sig att de insatser vi gjort i samerättsliga frågor, både påverkansmässigt och medialt, fått stor och positiv uppmärksamhet och har blivit väl mottagna av det samiska civilsamhället och samiska politiker.

Amnesty Sverige har således, på relativt kort tid och i nära dialog med samiska aktivister, etablerat sig som en aktör i urfolks- och samerättsliga frågor i Sverige.

Amnestys planer framöver

Med tanke på vår ställning som människorättsorganisation och de konflikter och potentiella fallgropar som finns i förhållande till vissa samiska frågor i Sverige kommer vi även fortsättningsvis prioritera frågor som tydligt ligger i linje med folkrätten och där vi kan göra kopplingar till Amnestys internationella urfolksarbete. Exempel på frågor vi kan prioritera är den om sanningskommission, rätten till fritt, informerat förhandssamtycke (FPIC) och rätt till frihet från hatbrott och andra trakasserier på etnisk grund.

Konsekvensanalys

Amnesty kan utgöra en viktig röst för samers urfolksrättigheter, som en "allmän" människorättsorganisation med stor trovärdighet och goda ingångar till politiken och övriga civilsamhället. Samiska aktörer har tydligt uttryckt att Amnesty har en viktig roll att spela.

Det finns också uppenbara möjligheter att mobilisera aktivister och supporters kring samerättsliga frågor (vilket visat sig bland annat i sociala medier när vi gjort uttalanden eller inspel).

Att i högre grad prioritera det samerättsliga arbetet på det sätt motionärerna föreslår skulle sannolikt leda till att Amnesty i ännu högre grad kommer att ses som en aktör att räkna med i samefrågor. Vi skulle få större synlighet och därmed större trovärdighet som en röst för samers urfolksrättigheter.

Vi är medvetna om att det finns olika ställningstaganden och olika intressen, exempelvis mellan samer i samebyarna och samer utanför samebyarna. För vår trovärdighet i dessa frågor är det därför särskilt viktigt att vi är tydliga med att utgångspunkten för vårt arbete är urfolksrätten, som omfattar *alla* medlemmar av ett urfolk.

Att arbeta med det här området ökar våra möjligheter till mobilisering av medlemmar och aktivister med särskilt intresse för samerättsliga frågor. Ett förstärkt samerättsfokus skulle också kunna kopplas till frågor som rör klimat och mänskliga rättigheter (en av de frågor den internationella rörelsen sannolikt kommer att prioritera under nästa strategiska period) eftersom urfolken såväl i Norden som i andra delar av världen ofta drabbas hårt av klimatförändringar.

Styrelsens yrkande

Styrelsen välkomnar engagemanget i denna viktiga fråga som är helt i linje med våra prioriterade frågor.

Vi ser däremot inte behovet av att skapa en särskild strategi för detta såsom motionären föreslår. Istället vill vi att arbetet fortsätter och utvecklas i enlighet med vad vi uppfattar som motionens andemening.

Styrelsen föreslår årsmötet

att bifalla motionen med följande två att-satser, som ersätter motionens fyra att-satser:

att Amnesty Sverige under det kommande året ska fortsätta att arbeta med samerättsliga frågor med utgångspunkt i urfolksrätten;

att arbetsformerna utvecklas i nära samarbete med samiska företrädare och rättighetsbärare och med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna.

5. MOTION: Om kontaktuppgifter till fångfall

Samtidigt som Amnesty International inom ett stort antal problemområden nu har en mer omfattande och framgångsrik verksamhet än någonsin tidigare, finns det minst ett viktigt arbete som nästan helt har avvecklats. Under många år var gruppernas kontakt med samvetsfångars anhöriga en viktig uppgift, i första hand som ett moraliskt stöd, men i många fall också för regelbundna ekonomiska bidrag då familjeförsörjaren satt fängslad. Som exempel kan nämnas att grupper i svenska Amnesty genom ekonomiskt stöd till fångars familjer kunde möjliggöra fortsatt skolgång för hundratals barn i dåvarande Rhodesia. Biståndet förmedlades av organisationen Christian Care, som också gav deltagarna möjlighet att brevväxla med mottagarna. Genom dessa kontakter kunde grupperna också i akuta fall bidra med mediciner som saknades eller var alltför dyra i Rhodesia. Liknande kontakter upprätthölls med fångars eller bortfördas familjer genom förmedling av deras egna organisationer i flera latinamerikanska länder, bland andra Mexiko och Guatemala. Det här breda kontaktnätet gav oss ofta tidiga larm om övergrepp som ännu inte uppmärksammats av våra centrala utredare.

Kontakterna med fångars anhöriga sköts sedan flera år nästan uteslutande av en liten krets anställda vid organisationens sekretariat. I den mån någon form av bistånd förekommer, är det helt centraliserat. Det skäl som anförts för denna omläggning har främst varit att inte alla anhöriga är intresserade av sådana här kontakter – för en del kan det rentav innebära att de riskerar att själva bli arresterade och fängslade. Men det här gäller bara vissa länder och vissa enskilda fall. Det stora flertalet drabbade skulle helt klart gynnas av breddade kontakter med dem som arbetar för deras sak. Det gäller till exempel fångars anhöriga i länder som Burma/Myanmar, Turkiet och Egypten, liksom i flera andra länder i Afrika, Asien och Latinamerika.

Årsmötet föreslås besluta

att ge styrelsen i uppdrag att låta granska reglerna och möjligheterna för grupper och aktiva medlemmars kontakter med samvetsfångar och deras familjer för moraliskt och eventuellt ekonomiskt stöd;

att ge styrelsen i uppdrag att föreslå förbättringar som innebär en viss återgång till tidigare framgångsrikt prövade arbetsmetoder, där grupper ges möjlighet till ett mera långsiktigt åtagande för enskilda fall och kontakter med de fängslades anhöriga.

/Distrikt Halland (grupperna 33, 168, 169, 209)

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys arbete till dags dato

Grupperna som arbetar med aktionsfall förses med adresslistor till strategiska personer och till respektive lands ambassad, både i Sverige och i andra länder. I de fall där det är lämpligt ur säkerhetssynpunkt och anhöriga har godkänt att bli kontaktade av aktivister delas kontaktuppgifter till den fängslade personen, anhöriga eller advokat. I dessa fall finns kontaktuppgifterna med i aktionsfallsbeskrivningen som sekretariatet delar med grupper som arbetar med fallet. Precis som motionärerna skriver så kvarstår detta arbete, i de fall där det är lämpligt.

Runt 2006 centraliserades arbetet med aktionsfall i rörelsen till en gemensam portfolio för varje fall som delas med hela rörelsen (istället för att det sköttes mer på sektionsbasis). Syftet med detta är att alla ska tillgå samma information och uppdateringar. Det gör vårt arbete mer effektivt och knyter oss samman som global rörelse. Den tidigare arbetsmetoden gjorde att vital information inte nådde ut till alla sektioner, vilket både är ineffektivt och i värsta fall kan innebära risker.

När det gäller ekonomiskt stöd så samordnas rörelsens globala bistånd idag i Human Rights Relief Team. Teamet består av kollegor från Amnestys internationella sekretariat, regionkontoret i Nairobi, Amnesty Schweiz och svenska Amnestyfonden. 2019 betalades 16,9 miljoner svenska kronor i stöd som nådde 4 569 personer. Svenska Amnestyfonden hanterade 61 procent av ansökningarna och stod för 57 procent av utbetalningarna. Människorättsbiståndet är ett strategiskt instrument för vår globala rörelse som kompletterar Amnestys grundarbete med utrednings- och påverkansarbete och olika typer av direkta aktioner. Samordningen möjliggör detta och minimerar risker.

Idag är lagar och regler kring ekonomiska transaktioner hårdare än någonsin. Detta är ett effektivt medel för stater som vill tysta och kriminalisera civilsamhället, men det handlar också om banker som följer internationella regleringar mot penningtvätt och terrorism. I samordningen och samarbetet med regionala och nationella kontor görs genomgående analyser för att minimera risker för såväl mottagarna som för Amnestys arbete och personal. Bedömning görs också för att hitta lämplig penningförmedlare.

Amnestys planer framöver

Utveckling av arbetet med aktionsfall är en viktig del i implementeringen av aktivismstrategin och den översyn som följde på beslutet om aktionsfall vid årsmötet 2019. Det kommer även att ingå i processen inför utformandet av nästa strategiska period.

I de fall det är lämpligt kan aktivister fortfarande ha kontakt med anhöriga, och som en del av utvecklingen av aktionsfallsarbetet i Sverige kan vi fortsätta att främja dessa kontakter i vår aktivistkår och bygga kompetens för mer långsiktigt arbete för och med individer.

Konsekvensanalys

Det centraliserade internationella portfoliosystemet för individfall gör oss uppdaterade och mer effektiva. Det knyter oss samman som rörelse och ökar våra möjligheter till påverkan då alla får ta del av samma information. Att åter decentralisera systemet skulle göra att vi går miste om detta.

Kontakt med anhöriga baseras på deras godkännande. Amnesty Sverige varken kan eller bör distribuera kontaktuppgifter till personer som inte godkänt att bli kontaktade.

Att ge ekonomiskt bistånd i känsliga ärenden kan innebära stora risker både för aktivister, organisationer, personer och dess anhöriga men även för Amnesty. Detta är en av anledningarna till att biståndet inte kommenteras offentligt även om det till exempel bidragit till att få en samvetsfånge fri. Noggranna riskanalyser behöver genomföras. Annars kan till exempel Amnestykontor behöva stängas och organisationer och personer kan kriminaliseras för att ha mottagit finansiering från internationell organisation/främmande makt.

Styrelsens yrkande

Aktionsfallsarbetet är och ska fortsätta vara högt prioriterat i Amnesty Sverige. I de fall det är lämpligt ska vi fortsätta verka för att aktivister kan ha kontakt med anhöriga. Att arbeta inom rörelsen för en återgång till tidigare arbetsmetoder och informationssystem tror vi däremot inte är rätt väg att gå. Vi anser istället att de arbetsformer vi har idag kan vidareutvecklas i motionens anda.

Styrelsen föreslår årsmötet att avslå motionen.

6. MOTION: Om adresslistor

Erfarenheter från tidigare perioder av Amnestys verksamhet visar att det i många länder är av stor betydelse att organisationens rapporter, förslag och vädjanden når bredast möjliga antal mottagare. Detta gäller särskilt länder med delstatliga organ och befattningshavare. Vårt internationella sekretariat har tidigare publicerat fylliga adresslistor som kunnat användas av samordnare och grupper. En lämplig förebild är de adresslistor som för ett antal år sedan gjordes för arbetet med Burma/Myanmar. Av olika skäl har denna information under senare år helt uteblivit.

Att varje samordning eller enskild grupp själv ska ta fram aktuella adresser är inte praktiskt. Inriktningen på ett litet fåtal adressater gör att organisationens budskap inte får det genomslag som vore önskvärt och möjligt. Det innebär också ett underutnyttjande av organisationens viktigaste resurs: en mycket stor och aktiv medlemskår.

Årsmötet föreslås besluta

att ge styrelsen i uppdrag att genom hänvändelse till den internationella styrelsen och sekretariatet få tillbaka aktuella adresslistor med uppgifter om delstatliga organ och befattningshavare, lokala befäl inom den militära hierarkin, ledande personer inom olika partier eller intresseorganisationer.

/Distrikt Halland (grupperna 33, 168, 169, 209)

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Amnestys arbete till dags dato

Arbetet för enskilda individer har alltid varit en viktig fråga för Amnesty Sverige och vi drev igenom ett beslut på ICM 2017 som slår fast att individarbetet fortsätter att vara en prioriterad fråga i rörelsen.

Grupper som arbetar med aktionsfall förses med adresslistor till strategiska personer och till respektive lands ambassad, både i Sverige och i andra länder. I de fall där det är lämpligt ges också möjlighet att skicka hälsningar till den fängslade personen, anhöriga eller advokat.

Vilka adresser som aktivister får tillgång till väljs ut av det internationella sekretariatet. Det görs utifrån en strategisk analys av varje enskilt fall och en bedömning av vad som kan ge största möjliga påverkan i det aktuella fallet.

Adresslistorna uppdateras också över tid, beroende på om situationen förändras. Om vårt främsta krav är frigivning så kan bedömningen vara att påtryckningar ska riktas mot presidenten och justitieministern. Om vi senare får reda på att personen är sjuk och behöver vård, ändras rekommendationen till att istället rikta sig till fängelsedirektören och hälso- och sjukvårdsministern. Då uppdateras adresslistan med dessa adresser.

I blyxtaktioner presenteras enbart en adressat, men det finns oftast fler i individ-databasen. Detsamma gäller långsiktiga aktionsfall. Dessa uppgifter delas av sekretariatet med de grupper som arbetar för ett visst fall.

Amnestys planer framöver

Årsmötet 2019 gav styrelsen i uppdrag att förtydliga arbetet med aktionsfall. En översyn har gjorts, bland annat genom en kartläggning och telefonkontakt med de grupper som arbetar med aktionsfall. Idag arbetar ungefär 60 grupper i Sverige med aktionsfall.

De flesta grupper är nöjda med hur de arbetar, men saknar ibland tätare uppdateringar och landinformation. Orsakerna till det ligger till viss del utanför Amnesty Sveriges kontroll (bristfällig uppdatering av den internationella plattformen samt svårigheten att få insyn i de länder vi arbetar med), men det finns utrymme för tätare kommunikation mellan sekretariatet och de grupper som arbetar med aktionsfall.

Möjligheten att arbeta med aktionsfall skulle också kunna spridas bredare och nå fler grupper. Dessutom skulle arbetsformerna kunna breddas, det finns många olika påverkansmetoder att använda för grupper som arbetar med aktionsfall.

Utveckling av arbetet med aktionsfall, tillsammans med aktivister, är en viktig del av implementeringen av aktivismstrategin. Det kommer även att ingå i processen att ta fram planen för nästa strategiska period. I Sverige kommer vi att fokusera på att utveckla arbetet för aktionsfall för att göra det mer effektivt utifrån MR-synpunkt (se rapport som bifogas till årsmöteshandlingen "uppföljning av årsmötesbeslut").

Konsekvensanalys

En mer omfattande adresslista med exempelvis befattningshavare, statstjänstemän och lokala befäl skulle vara mycket resurskrävande att upprätthålla, eftersom personer byts ut ofta. Med ett fåtal adressater som valts ut strategiskt kvalitetssäkrar vi vårt arbete. Vi ser till att adressaterna är korrekta och uppdaterade, och att breven hamnar rätt.

Det ökar effektiviteten i vårt arbete genom att vi riktar oss till rätt personer och sätter högre press på samma personer. Det förtydligar också vem vi utkräver ansvar från för MR-kränkningar.

Med bakgrund av detta är det inte troligt att vi skulle få stöd i rörelsen för en återgång till den tidigare formen av adresslistor. Ett uppdrag från årsmötet att driva denna fråga inom rörelsen riskerar därför att ta resurser i anspråk utan att resultat uppnås.

Styrelsens yrkande

En stark medlemskår är vår största styrka, där är styrelsen enig med motionären. Det är av stor vikt att aktivister har goda förutsättningar för sitt arbete.

Vi vill fortsätta att utveckla arbetet med aktionsfall inom den svenska sektionen, så att aktivister kan bedriva ett mer kvalificerat påverkansarbete som kan ge bättre effekt. Arbetet med aktivismstrategin och implementeringen av beslutet om aktionsfall från årsmötet 2019 är viktiga delar i detta.

Vi ser också att det finns utrymme att verka inom Amnesty International för en utveckling av de arbetsformer som finns, för att stärka aktivisters möjlighet att arbeta kvalificerat och självständigt inom ramarna för dessa arbetsformer.

Utifrån den översyn vi gjort av arbetet för individer kan vi inte se att det finns ett generellt behov hos aktivisterna av mer omfattande adresslistor. Vi vill dock uppmana de grupper som är i behov av fler adresser att föra en dialog med sekretariatet, som då kan bistå i kontakten med den internationella rörelsen kring detta.

Styrelsen föreslår årsmötet att avslå motionen.

7. MOTION: Om reviderade riktlinjer för valberedningen

Utöver stadgarna är det valberedningens riktlinjer som huvudsakligen anger valberedningens uppdrag och beskriver hur valberedningen ska genomföra sitt arbete. Nuvarande riktlinjer för svenska sektionens valberedning antogs ursprungligen vid årsmötet 2009. Efter det har vissa revideringar gjorts vid årsmötet 2011 och årsmötet 2015.

Under hösten har valberedningen gjort en översyn av riktlinjerna för att säkerställa att de ligger i linje med beslut från Amnesty nationellt och internationellt (t.ex. internationella styrdokument och jämlikhetspolicy) samt ändrade omvärldsförutsättningar (t.ex. Givas riktlinjer för intern styrning och kontroll samt dataskyddsförordningen). Målsättningen har varit att tydliggöra syftet med

riktlinjerna och deras funktion i förhållande till andra styrande dokument för valberedningen.

För de delar av valberedningens uppdrag och arbetssätt som i nuläget inte har varit tydligt reglerade, men där valberedningen har sett behov av att de fastställs av årsmötet, har valberedningen föreslagit förtydliganden.

Valberedningen har konsulterat de nationella förtroendeorganen vid två tillfällen. De har haft möjlighet att lämna synpunkter, som har beaktats i valberedningens slutgiltiga förslag.

Översynen har resulterat i ett förslag till reviderade riktlinjer som valberedningen föreslår årsmötet att anta.

Årsmötet föreslås besluta

att anta reviderade riktlinjer för valberedningen i enlighet med nedanstående förslag.

RIKTLINJER FÖR VALBEREDNINGEN, AMNESTY INTERNATIONAL SVENSKA SEKTIONEN

Syfte

1. Syftet med riktlinjerna är att, med utgångspunkt i bestämmelser i stadgarna, förtydliga valberedningens uppdrag samt hur valberedningen ska genomföra sitt arbete.

Valberedningens uppdrag

2. Valberedningen ska verka för föreningens utveckling och förnyelse genom att förbereda val av förtroendevalda till organisationens årsmöte samt till eventuella extra medlemsmöten.
3. Sektionens stadgar reglerar till vilka förtroendeuppdrag valberedningen ska förbereda val.

Roller och ansvar

4. Varje ledamot och suppleant ska bidra till fullgörandet av valberedningens uppdrag.
5. Varje ledamot och suppleant ska behandla information om enskilda konfidentiellt, både under och efter avslutad process, samt under och efter sin tid i valberedningen.

6. Varje ledamot och suppleant ska deklarerera eventuella jävsförhållanden.
7. Valberedningen väljer inom sig en ordförande. Ordförande ska vara ordinarie ledamot. Ordförande kallar till möte och upprättar förslag till dagordning.
8. Valberedningen är beslutsför när minst tre ledamöter deltar på mötet.
9. Suppleant träder in vid ordinarie ledamots frånvaro och har då rösträtt. Suppleant har i övrigt samma ansvar för valberedningens arbete som ordinarie ledamot.
10. Vid lika röstetal har ordförande utslagsröst.
11. Sektionens stadgar reglerar hur valberedningen tillsätts samt vem som är valbar.

Protokoll och dokumentation

12. Protokoll ska föras vid valberedningens konstituerande möte och valberedningens beslutsmöte. Dessa protokoll är offentliga och ska publiceras efter justering.
13. Information om valberedningens sammansättning och kontaktuppgifter till valberedningen ska finnas tillgängliga på svenska sektionens externa hemsida.

Kriterier för val av kandidater

14. Valberedningen gör varje år en bedömning av hur de förtroendevalda fullgör sina uppdrag.
15. Valberedningen ska varje år fastställa kriterier för urval av kandidater till de förtroendeuppdrag som ska tillsättas.
16. Vid fastställande av kriterierna ska valberedningen beakta synpunkter från medlemmar och förtroendevalda. Valberedningen ska även beakta Amnestys nationella och internationella styrdokument samt valberedningens egen analys.
17. Valberedningen ska kommunicera kriterierna internt och externt.
18. Senast tio veckor före årsmötet ska de förtroendevalda tillfrågas om de ställer upp för omval alternativt om de avser fullfölja sin mandatperiod.

Urvalsprocess

19. Valberedningen kontaktar nuvarande förtroendevalda som är aktuella för omval, mottar nomineringar och tips samt tar på eget initiativ kontakt med potentiella kandidater.
20. Valberedningen gör ett urval bland kandidaterna utifrån de kriterier som fastställts.
21. Valberedningen fattar beslut om sitt förslag till årsmötet vid ett beslutsmöte.
22. En bakgrundskontroll ska genomföras av kandidater till förtroendeposter, inkluderande kontroll av att personen är valbar i enlighet med de krav som uppställs i sektionens stadgar.

Resultat

23. Valberedningens förslag ska ingå i årsmöteshandlingarna.
24. Valberedningen ska närvara på årsmötet och presentera sitt förslag till kandidater. Valberedningen ska informera årsmötet om valberedningens sammansättning, arbetssätt och de kriterier som fastställts för valberedningens urval av kandidater samt eventuella jävsförhållanden.
25. Valberedningens uppdrag löper fram till dess att samtliga val är genomförda. Vid sena avhopp ska valberedningen ta fram nya förslag.

Utvärdering

26. Valberedningen ska varje år utvärdera sitt arbete och vid behov föreslå ändringar av dessa riktlinjer och andra relevanta styrdokument.

STYRELSENS MOTIONSYTTRANDE

Styrelsens yrkande

Valberedningen är ett organ som liksom styrelsen väljs av årsmötet. I de flesta fall väljer styrelsen att inte kommentera förslag som gäller valberedningen eller rekommendera årsmötet något särskilt beslut. Även denna gång avstår styrelsen från att kommentera förslaget till riktlinjer.

1. FÖRSLAG: Om stadgeändringar för att skydda medlemsdemokratin

Amnesty är en demokratisk medlemsorganisation och fattar beslut genom direktdemokrati på årsmötet. Det innebär att varje medlem har en röst. Det räcker med att vara medlem i Amnesty för att kunna påverka organisationen i grunden, vilket kan göra oss sårbara för personer eller grupper som vill skada Amnesty. Eftersom förslaget om representativ demokrati inte gick igenom så kvarstår den sårbarheten. Med detta förslag vill styrelsen minska sårbarheten och stärka vår medlemsdemokrati.

Direktdemokratin på årsmötet kan utnyttjas eftersom det är förhållandevis lätt att få majoritet på ett årsmöte och därmed påverka beslut som kan handla om Amnestys inriktning. För personer eller grupper utanför Amnesty som vill förändra Amnestys inriktning och fokus eller få makt över organisationens resurser skulle det räcka att till exempel betala medlemsavgift för hundra personer.

Organisationer som Föreningen Nordens Ungdomsförbund och Skattebetalarnas förening har fått uppleva att rasistiska och nazistiska grupper har försökt infiltrera och "ta över" organisationen genom att lösa medlemskap och delta i föreningarnas årsmöten.

Amnesty skyddas till viss del mot den typen av kupper genom att det i regel bara är delar av styrelsen som byts ut vid varje årsmöte. Å andra sidan skulle ett årsmöte som domineras av personer som inte delar Amnestys värdegrund kunna tvinga styrelsen att driva organisationen i en riktning som går emot Amnestys åtagande och därmed majoriteten av medlemmarnas vilja.

Det finns anledning att ta riskerna på allvar och se över vår styrmodell, även om vi i nuläget inte ser något liknande hot mot Amnesty. Det finns också en risk att det faktum att svenska Amnesty allt oftare tar ställning i frågor som är dagsaktuella i det svenska samhället gör oss mer utsatta för grupperingar med värderingar som står i motsats till våra.

De föreslagna stadgeändringarna för att skydda sektionens stadgar mot kupper rör två områden: förslagsrätt till årsmötet och ändringar av ändamåls- och verksamhetskritiska paragrafer.

Förslagsrätt

Stadgarna preciserar i dag inte vem som kan lämna in en motion till årsmötet och i beredningen föreslå ändringar eller tillägg. Enligt nuvarande lydelse finns det en teoretisk möjlighet för icke-medlemmar att skicka in motioner till sektionens årsmöte. Det kan förefalla meningslöst att skicka in en motion till ett årsmöte i en

organisation där en inte är medlem, men det skulle kunna användas som metod för att störa den demokratiska processen. Till exempel genom att skicka in hundratals motioner som årsmötet måste behandla.

Ändamåls- och verksamhetskritiska paragrafer

Stadgarna innehåller ett antal paragrafer som beskriver Amnesty som organisation, till exempel vad vi står för och hur vi arbetar. I dagsläget krävs endast 2/3 majoritet på ett årsmöte för att ändra de paragrafer som slår fast Amnestys ändamål och verksamhet (1 - 3), vilket gör det förhållandevis enkelt för fientliga grupper att tvinga sektionen i en helt annan riktning än att verka för alla människors lika värde och rättigheter.

Paragraferna 5.2 och 13.1 - 13.5 reglerar ansvar för sektionens tillgångar och hur dessa ska fördelas i händelse av sektionens upplösande. Även dessa är värda att skydda extra, för att förhindra att fientliga grupper tar makt över sektionens tillgångar.

Paragraferna 9.1 - 9.5 beskriver formerna för beslutsfattande i samband med årsmöte och extra medlemsmöte. Det är således i dessa paragrafer som det slås fast hur stadgarna ändras.

Observera att stadgarna gör skillnad på årsmöte och extra medlemsmöte. Årsmötet är ett ordinarie beslutsfattande möte som sektionsstyrelsen kallar medlemmarna till en gång om året. Om det skulle hända något under året som måste avhandlas genast kallas medlemmarna till ett extra medlemsmöte som enbart behandlar de frågor som nämns i kallelsen (detta regleras i paragraferna 8.1 - 8.3 och 9.1 - 9.5).

Årsmötet föreslås besluta

att lägga till en ny punkt 7.3 i sektionens stadgar som preciserar förslagsrätten till sektionens årsmöte. Skrivningen i stadgarna blir följande: **7.3 Sektionens styrelse, distrikt, grupper och medlemmar har förslagsrätt till årsmötet.**

att korrigera numreringen för resterande punkter under avsnitt sju;

att i punkt 9.2 lägga till "förslagsrätt". Skrivningen i stadgarna blir följande:

9.2 Varje medlem av Sektionen har rätt att närvara vid årsmöte och extra medlemsmöte om medlemmen innan anmälningstiden till mötet gått ut har betalat full medlemsavgift för innevarande eller föregående år eller har registrerat sig som ungdomsmedlem. För yttrande-, förslags- och rösträtt krävs att medlemmen anmält sig till årsmötet i enlighet med de anvisningar som ges i kallelsen. Årsmötet

får vid upprättande av röstlängden bevilja sent anmälda medlemmar yttrande-, förslags- och rösträtt.

att lägga till tre nya paragrafer 9.4, 9.5 och 9.6 som ersätter nuvarande 9.4¹ och 9.5² och tillsammans reglerar beslut vid årsmöte och extra medlemsmöte.

Skrivningen i stadgarna blir följande:

9.4 Vid årsmöte respektive extra medlemsmöte ska frågor som gäller bordläggning till nästa årsmöte och behandling av för sent inkomna motioner avgöras med 2/3 majoritet. Yrkande om bordläggning av ärende inom samma möte avgörs med enkel majoritet. Ärendets behandling anstår till annan tidpunkt som mötesordföranden bestämmer.

9.5 Ordförandeval avgörs med absolut majoritet, d v s mer än hälften av avgivna röster. Övriga frågor avgörs med enkel majoritet. Om votering är begärd sker denna öppet. Vid personval kan sluten omröstning begäras. Vid lika röstetal gäller den mening som den vid voteringen fungerande mötesordföranden biträder, utom vid val då lotten avgör.

9.6 Ändring av dessa stadgar kan endast beslutas av årsmöte och måste fattas med 2/3 majoritet. Ändring av paragraf 1, 2, 3, 5.2 och 9.6 samt 13.1 till och med 13.5 ska för att vara giltig fattas med 2/3 majoritet vid två på varandra följande ordinarie årsmöten. Ändringarna träder i kraft (1) omgående, (2) när mötet avslutats, eller (3) vid den senare tidpunkt som mötet beslutar. Vid det möte ändringen slutligen beslutas ska mötet besluta om när ändringen ska börja gälla.

---

¹ Nuvarande lydelse: 9.4 Vid årsmöte respektive extra medlemsmöte ska frågor som gäller bordläggning till nästa årsmöte och behandling av för sent inkomna motioner avgöras med 2/3 majoritet. Ändring av dessa stadgar kan endast beslutas av årsmöte och måste fattas med 2/3 majoritet. Ordförandeval avgörs med absolut majoritet, d v s mer än hälften av avgivna röster. Övriga frågor avgörs med enkel majoritet. Om votering är begärd sker denna öppet. Vid personval kan sluten omröstning begäras. Vid lika röstetal gäller den mening som den vid voteringen fungerande mötesordföranden biträder, utom vid val då lotten avgör.

² Nuvarande lydelse: 9.5 Yrkande om bordläggning av ärende inom samma möte avgörs med enkel majoritet. Ärendets behandling anstår till annan tidpunkt som mötesordföranden bestämmer.

2. FÖRSLAG: Om medlemsavgiften

Medlemsavgifterna i svenska Amnesty har sedan 1998 varit 240 kr/år för helbetalande medlem och 160 kr/år för delbetalande medlem. Sedan 2001 har sektionen medvetet satsat på att få så många medlemmar som möjligt att betala sin medlemsavgift via autogiro. Idag är det strax över 94 procent som betalar via autogiro. De flesta medlemmarna bidrar idag med en gåva utöver avgiften (cirka 81 procent). Den delbetalande avgiften omfattar efter beslut på årsmötet 2005 personer under 20 år och är ett alternativ för unga som inte har möjlighet att betala via autogiro. På årsmötet 2018 beslutades om kostnadsfri årsavgift för personer under 18 år.

Snittgåvan som våra autogiromedlemmar betalar per månad, utöver de 20 kr som är medlemsavgiften, var 72 kr för år 2019. De senaste tio åren, sedan 2009, har snittgåvan per månad ökat med drygt 28 kr (närmare 61 procent).

Medlemsavgiftens storlek sätter en lägsta tröskel för att vara medlem. Genom att inte höja medlemsavgiften sedan 1998 har vi i praktiken sänkt den med 25-30 procent om vi räknar med inflationen. Därmed har vi sänkt tröskeln för medlemskap samtidigt som vi har ökat det ekonomiska stödet från våra medlemmar.

Styrelsen anser att det är positivt att behålla en låg tröskel för medlemskap för att ge möjlighet för alla, inklusive de vars rättigheter vi jobbar för, att kunna vara med och påverka.

Årsmötet föreslås besluta

att den helbetalande medlemsavgiften hålls oförändrad till 240 kronor per år för 2021;

att den delbetalande medlemsavgiften hålls oförändrad till 160 kronor per år för 2021 och omfattar personer mellan 18 och 20 år;

att årsavgiften för personer under 18 år hålls oförändrad till 0 kr.